

Как да отидаме ядлива „градина“

Една от ландшафтните тенденции за 2024 година е да се включат „едиментали“ във външното ни пространство – това са растения, които са едновременно ядливи и красиви и допринасят с цвят, текстура и форма за нейната композиция. Може да са зеленчуци, храсти и дървета.

Верджиния Костова

Отглеждането на едиментали съчетава удоволствието на декоративната градина с плодовитостта на зеленчуковата, дава ни възможност да влезем в „продуктивни“ взаимоотношения със земята и да се свържем с природните цикли. Едименталите се съчетават добре с билки с красива текстура и лечебни качества. Много от ядливите растения и билките често са по-издръжливи и по-лесни за поддръжка от декоративните.

Композиране на едименталите

Ако градината ни е малка, може да я обособим цялата като тематична зеленчукова

градина, а ако е по-голяма, в композицията ѝ хармонично можем да вплетем отделен зеленчуков участък.

В зависимост от даденостите на мястото и на индивидуалните ни предпочитания едименталите могат да се аранжират **геометрично** или **пейзажно**. Важно при избора ни е да вземем предвид факта доколко добре познаваме растителните видове – ако ги познаваме, тогава може да ги разпръснем пейзажно из градината. Но ако не сме толкова компетентни, може да е по-практично да ги съберем в специален тематичен сектор.

Ако предпочитаме по-природосъобразното пейзажно оформление, можем да вплетем плодните храсти и билките в композицията на градината, като ги съчетаем по цвят и форма с останалите декоративни растения. В този случай оформяме групи и туфи в меки, свободни, преливащи се форми. Тези групи могат да са „чисти“, от един вид растения или смесени, тип „дива градина“ от няколко вида. При проектирането им ги подбираме така, че да се съчетават хармонично по цвят и текстура помежду си.

Ако предпочитате геометрията,

може да аранжирате зеленчуковия сектор в желаната точна форма. Задължително е да се направят пътеки от настилка или плочопътеки, които, от една страна, оформят „скелета“ на композицията, а от друга, осигуряват удобен достъп до растенията. Отделните растителни сектори се препоръчва да са с големина между 40 и 160 см, тъй като 80 см е максимално голямото разстояние, което е удобно, за да можем да се протегнем за бране или обслужване на растенията.

Така оформените в геометрична форма сектори и сегменти може да са „чисти“, само от зеленчуци, които сме съчетали по цвят и текстура. А може и да комбинираме зеленчуците с едногодишни и многогодишни цветя, с почвопокривни растения, с билки, както и със ситни камъчета – филц.

Ако искаме да се подчертае геометрията на композицията или ако желаем да имаме посилен разделителен ефект между растенията и настилката, можем да почертаем контурите на отделните сектори с нисък бордюр от вечнозелени растения.

Освен класическите зеленчуци групата на красивите едиментални растения включва

още различни сортове **цвекло и цикория, манголд, аспержи, кейл, касис, арония**. В групата на билките в резултат на генетиката и селекцията днес разполагаме с червенолистен босилек, пъстролистен бъз, почвопокритивен жълт риган, цитрусова мащерка, шоколадова мента, ананасова салвия, къдрав магданоз и още много видове, които съчетават аромата, вкусовете и лечебни качества на базовото растение, като едновременно с това са и подчертано декоративни.

Патладжаните и тиквите изглеждат ефектно върху скат: по този начин могат по-добре да се видят и оценят както например едрите красиви скулптурни листа на тиквите, така и цветовете и плодовете им.

Вече има много видове патладжани и тикви съответно в различни нюанси на лилаво, жълто и оранжево. Съчетанието между жълто и лилаво е една от хармоничните и ефектни цветни комбинации и ако изберем растения с такъв колорит на цветовете и на плодовете, съответно могат да се получат впечатляващи декоративно-ядливи

композиции.

Салатените растения: марули, моркови, репички, лук, чесън, растат бързо и са особено атрактивни за децата, защото лесно и приятно се дърпат и вадят – по този начин можем да култивираме у тях интерес към градината.

Увивно-катерливи

Някои от бобовите растения със своите красиви цветове и шушулки изглеждат романтично, пълзещи по стена, ограда или скулптура. А увивни зеленчуци като краставици или тиквички можем да смесим с декоративни увивно-катерливи храсти като клематис, ароматна лоницера или текома и да оформим „ядливи“ цветни тунели и перголи.

Акценти

Зеленчуци като зелето, карфиола, броколито имат скулптурен силует и ако се аранжират по правилния начин, могат да бъдат акценти, засадени директно в градината или в съдове. По формат и багри марулите също могат да оформят впечатляващи композиции – „чисти“, само от марули, или да се комбинират с цветя и ниски многогодишни растения.

Като акценти в съдове можем да отгледаме

по-топлолюбиви като розмарин и дафинов лист или по-неиздръжливите при нашите условия артишок и мирта, които да прибираме през зимата на завет или закрито.

Еспалиери

Една от особено ефектните и красиви визии на плодните дървета и храсти е оформянето им като еспалиери. Това са плоски дървета или храсти, подрязани в красиви, понякога фантастични форми. Оформянето на еспалиери е стара техника за отглеждане на плодни растения, които по този начин показват по-добре декоративните си качества. Красивите им силуети се открояват на фона на ограда или стена, а ако са свободностоящи, образуват ефектни вертикални прегради и акценти – живи растителни скулптури с плодове.

